

Arbeids- og sosialdepartementet

Oslo/10. Februar

Vår ref.: SAG

Deres ref: 20/4782

Høringsuttalelse – Om forslag til endringer i reglene om å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning

1. Om Jussbuss

Jussbuss er Norges eldste studentdrevne rettshjelptiltak. Vi tilbyr gratis rettshjelp i enkeltsaker som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordningen. Et av våre primære arbeidsområder er trygderett, hvor vi blant annet yter rettshjelp i saker om dagpenger. I 2020 behandlet vi 309 trygderettssaker, herunder dagpenger. Uttalelsene i dette høringssvaret er gjort på bakgrunn av de erfaringer vi har gjort oss i vår saksbehandling.

2. Overordnede merknader

Innledningsvis ønsker vi å knytte noen overordnede merknader til høringsnotatet. Vårt primære standpunkt er at studerende arbeidstakere som oppfyller de øvrige vilkårene, i tråd med lovens formål om inntektssikring ved inntektsbortfall, skal kunne motta dagpenger. Vi mener derfor at § 4-6 i folketrygdloven er en overflødig bestemmelse, og burde derfor fjernes. Folketrygdloven § 4-6 avgrensner dagpengeordningen for personer som gjennomgår utdanning eller opplæring med enkelte snevre unntak. I departementets høringsnotat og i rundskriv R04-00 begrunnes dette med at studerende arbeidstakere ikke oppfyller kravet til «reell arbeidssøker» etter folketrygdloven § 4-5.

Etter folketrygdloven § 4-1 er formålet med dagpenger følgende:

«Formålet med dagpenger under arbeidsløshet er å gi delvis dekning for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsløshet.»

Formålsparagrafen i folketrygdloven § 4-1 er ikke nærmere vurdert i departementets høringsnotat. Bestemmelsen danner utgangspunktet for vurderingen av lovgiverviljen, og hvordan dagpengeordningen bør utformes for å oppnå lovens

formål. Etter § 4-1 er formålet med dagpengeordningen inntektssikring ved bortfall av «arbeidsinntekt» ved «arbeidsløshet». Studerende arbeidstakere som blir helt eller delvis arbeidsløse eller permitterte mister «arbeidsinntekt» på grunn av «arbeidsløshet». Dagens ordning, hvor studerende arbeidstakere ikke gis dagpenger, er begrunnet med hva arbeidstakere velger å gjøre utenom arbeidet. En slik anvendelse av regelen passer dårlig med lovformålet.

Som enhver annen dagpengemottaker må studerende arbeidstakere være villige til å ta arbeid i den grad det er mulig. Det er ingen god grunn til å forskjellsbehandle en studerende arbeidstaker som har pleid å arbeide 40 prosent og studere 60 prosent, og en ikke-studerende arbeidstaker som er permittert 40 prosent. Disponibiliteten overfor arbeidsmarkedet er ikke lavere for den studerende arbeidstakeren, ei heller er behovet for inntektssikring mindre. Likevel legger dagpengeregelverket opp til at disse to tilfellene skal behandles ulikt.

Departementet legger betydelig vekt på at dagpengeordningen ikke må bli et alternativ til finansiering av opplæring fra bl.a. Lånekassen. Det bør tas i betraktning at dagpengeordningen allerede oppstiller en rekke strenge vilkår for innvilgelse av støtte, herunder krav til tapt arbeidsinntekt og arbeidstid, jf. § 4-3, minsteinntekt, jf. § 4-4, aktivitetsplikt i form av å måtte være reell arbeidssøker, jf. § 4-5, og melde- og møteplikt overfor Nav, jf. § 4-8. Det er altså mange kumulative vilkår som må oppfylles for at vilkåret i §4-6 skal være eneste avslagsgrunn i en sak.

Dersom den studerende arbeidstakeren faktisk oppfyller samtlige av disse vilkårene har vedkommende i så fall en sterk tilknytning til arbeidslivet og disponibilitet overfor arbeidsmarkedet. Å avskjære dagpengerettigheter for disse arbeidstakerne utelukkende basert på hvordan de bruker sin ledige tid, er ikke i tråd med lovformålet, og er også lite samfunnstjenlig.

I praksis kan studerende arbeidstakere langt på vei tilfredsstille de innholdsmessige kriteriene i kravet til reell arbeidssøker. Særlig gjelder dette for studerende arbeidstakere som blir delvis permittert. Ved permittering består arbeidsforholdet formelt fortsatt og arbeidstakeren har plikt til å gjenoppta arbeidet på en til to dagers varsel. Dette medfører at kravet til geografisk og yrkesmessig mobilitet modereres kraftig, jf. rundskriv R04-00.

Dessuten er det slik at dagpengene i utgangspunktet bare kompenserer 62,4 prosent av tapt inntekt. Å bli arbeidsledig eller permittert medfører et betydelig inntektstap. På lik linje som ikke-studerende arbeidstakere vil også studerende arbeidstakere ha et sterkt insentiv til å skaffe seg kompenserende arbeid. Forskjellen mellom studerende og ikke-studerende arbeidstakere blir dermed også svært liten, og som igjen gir liten grunn til å forskjellsbehandle disse to gruppene.

Det er også viktig å ta i betraktning at verken studerende eller ikke-studerende arbeidstakere er homogene grupper. En har for eksempel unge ikke-studerende arbeidstakere med deltidsjobb og friår, og godt voksne studerende arbeidstakere med forsørgerbyrde og gjeld. En har også de som arbeider fulltid og studerer ved siden av, og de som studerer fulltid og arbeider ved siden av. Felles for nærmest alle er at de er helt avhengige av inntekt for å få privatøkonomien til å gå opp.

Både fulltids- og deltidsansatte rammes hardt når de mister inntekten. Studielån og stipend fra Lånekassen er ikke alene tilstrekkelig til å dekke studentenes utgifter i utdanningsperioden. De fleste studerende arbeidstakere er derfor avhengige av å arbeide ved siden av studiene, for å få privatøkonomien til å gå rundt. Dagens ordning medfører derfor at studerende arbeidstakere i praksis blir tvunget til å droppe ut av studiene for å få nødvendig inntektssikring i form av dagpenger.

Vi vil videre bemerke at studenter oppfordres til å skaffe seg arbeidserfaring ved siden av studiene, noe som målsettingen om livslang læring og det brede politiske målet om at studenter bør få arbeidserfaring ved siden av studiene underbygger. Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved forutsetningen lovgiver har gjort om at studerende arbeidstakere ikke kan være reelle arbeidssøkere. Uten nødvendig kompetanse, vil de møte et krevende arbeidsmarked med høy konkurranse. Dette vil igjen medføre en, på sikt, svekket disponibilitet overfor arbeidsmarkedet. Dagpengeordningen kan derfor medføre at kommende generasjoner av arbeidstakere ikke får viktig kompetanse.

Til sist bør det nevnes at studerende arbeidstakere betaler både skatt og trygdeavgift på lik linje som andre arbeidstakere. Da bør de i utgangspunktet også ha de samme rettighetene, jf. likhetsprinsippet i Grunnloven § 98.

3. Våre merknader til de ulike punktene i høringsnotatet

Etter vårt syn er den viktigste endringen hva gjelder kombinerings av dagpenger med utdanning og opplæring, at folketrygdloven § 4-6 oppheves. Våre merknader i punktene under, må i hovedsak anses som subsidiære bemerkninger, gitt at vi ikke skulle få gjennomslag for synspunktene redegjort for ovenfor.

Merknad til punkt 6.3 - Forslag om å tillate opplæring på dagtid

Jussbuss støtter departementets forslag om å fjerne kravet om at opplæring i hovedsak skal gjennomføres utenom normal arbeidstid.

Det er i dag store variasjoner i arbeidstid. Dagens forbud mot å ta opplæring på dagtid, ekskluderer derfor en stor gruppe arbeidstakere, selv om disse også i realiteten har mulighet til å kombinere jobb med opplæring. Eksempelvis er det en rekke yrker med vakt- og turnusordninger med svært varierende arbeidstider. Mange

av disse er lavtlønnede yrker, og forbudet mot opplæring på dagtid kan derfor også ramme skjevt. Tilgangen til opplæring bør være lik for alle, uavhengig av om arbeidstakeren er tilknyttet en arbeidsplass med alminnelig kontortid eller ikke. Det er derfor på høy tid at det åpnes opp for å ta opplæring på dagtid.

Merknad til punkt 6.4.1- Avgrensning mot delvis ledige og delvis permitterte

Jussbuss er enige med departementet i at reglene ikke bør kunne misbrukes av arbeidsgivere til å velte kostnader som de selv skulle ha dekket, over på NAV. Arbeidsgiver må imidlertid ha saklig grunn til å permittere eller si opp sine arbeidstakere, selv om det bare er tale om deler av stillingen. Vi mener derfor at risikoen for spekulasjon i reglene er liten. Det er derfor uheldig å avgrense mot en stor uensartet gruppe arbeidstakere i et slikt tilfelle, særlig når dette rammer den enkelte hardt.

Å avgrense mot delvis arbeidsledige vil gi dårlig sammenheng i dagpengeregelverket for øvrig. Som nevnt under punkt 2 modereres kravet om yrkesmessig og geografisk mobilitet for delvis arbeidsledige. Disse arbeidstakerne kan ha svært begrensede muligheter for å skaffe seg kompensierende arbeid. Departementets forslag kan derfor stimulere til lediggang, noe som verken er bra for individet eller samfunnet.

Permittering kan ofte være en indikasjon på omstrukturingsbehov i bedriften. Ved nedbemanning kan den enkelte arbeidstakers kompetanse få stor betydning. En avgrensning mot delvis arbeidsledige vil derfor ramme disse arbeidstakerne hardere.

Videre er det forskjeller mellom delvis ledige og delvis permitterte. Den arbeidstaker som er delvis permittert har fortsatt en høyere stillingsprosent hen i utgangspunktet kan vende tilbake til. For den delvis arbeidsledige er situasjonen annerledes, og vedkommende er i realiteten sagt opp fra deler av sin stillingsprosent. Vi mener at sannsynligheten for at en arbeidstaker er villig til å gå med på reduksjon i sin stilling for å spare kostnader på opplæring er liten. Dessuten er satsene for dagpenger lavere enn den inntekten arbeidstaker kunne tjent gjennom sin stilling. Det fordrer også at arbeidsgiver er villig til å bryte saklighetsvilkåret som følger av arbeidsmiljøloven, med risiko for å motta krav om erstatning og oppreisning.

Departementets forslag om innskrenkning rammer arbeidstaker svært hardt. Det synes som at det i all hovedsak er arbeidsgiver som vil kunne tjene på en eventuell lemping av kostnader. Dersom målet er å hindre dette, bør lovgiver adressere arbeidsgivers rolle i dette. Å avskjære denne gruppen med arbeidstakere muligheten for å ta opplæring kan derfor synes som et lite treffende ansvarsfordeling.

Det kan imidlertid være risiko for spekulering hvor man er eier eller nærstående til en eier i virksomheten hen er ansatt i, men denne risikoen for utnyttelse kan søkes avhjulpet med strengere notoritetsregler. Slike regler finnes blant annet i tiknytning til

dagens i § 4-3. For øvrig kan man trolig avbøte misbruk med hyppigere kontroller av arbeidsplasser.

Merknad til punkt 6.4.2 - Aldersmessig avgrensning:

Jussbuss er uenige i forslaget og stiller seg svært kritiske til bruk av alder som automatisk avslagsgrunn. Studerende arbeidstakere er en heterogen gruppe. Ved en kategorisk avskjæring alene basert på søkers alder, tas det ikke i hensyn til de store variasjonene innad i denne gruppen. Å avskjære studerende arbeidstakere under 30 år fra dagpengeordningen virker tilfeldig. Det avgjørende må være om arbeidstakeren er å anse som en reell arbeidssøker. Jussbuss ser ingen gode grunner til at alder skal være avgjørende. Studerende arbeidstakere er forskjellige, og alder er ikke nødvendigvis en indikasjon for hvilken livssituasjon en befinner seg i.

Vi er videre uenig i at det bør settes en aldersmessig avgrensning på 25 år for arbeidsledige som ønsker å ta grunnskole eller videregående opplæring. Departementet uttaler at forslaget er begrunnet i at de fleste under 25 år har rett til videregående- eller grunnskoleopplæring etter opplæringsloven. Til dette vil vi påpeke at ikke alle har en slik rett. Det vil være urimelig at de som av ulike grunner ikke har denne retten, men er under 25 år, skal måtte vente flere år før de kan få finansiert opplæringen. Dette gjelder for eksempel de som har brukt opp ungdomsretten fordi de har brukt mer enn 5 år på å fullføre videregående.

Vi mener en slik aldersgrense vil kunne gi insentiver til å sette den videregående opplæringen på vent frem til fylte 25. Dette er ikke i tråd med det brede politiske målet om å få flere til å gjennomføre videregående opplæring. Frafall eller manglende opplæring kan ha ulike årsaker. Hvis departementet er bekymret for at ungdom og unge voksne med rett til videregående opplæring skal utnytte dagpengeregulverket, burde man heller stille vilkår om at retten til videregående er utømt før man kan få dagpenger til grunnskole og videregående opplæring enn en aldersgrense.

De foreslåtte aldersavgrensningene hjemler direkte forskjellsbehandling basert på eksplisitt diskrimineringsgrunnlag. Det skjerper kravet til begrunnelse, jf. Grunnloven § 98 andre ledd og dens folkerettslige forbilder. Videre er studerende og ikke-studerende arbeidstakere heterogene grupper, og det er derfor tale om å avskjære en stor del av befolkningen dagpengerettigheter uten individuell vurdering. Det kan derfor reises innsigelser ved nødvendigheten, egnetheten og forholdsmessigheten av dette aldersvilkåret. Jussbuss savner derfor en nærmere vurdering av sakligheten av dette aldersvilkåret.

Slik forslaget om aldersmessig avgrensning er utformet vil dette skille seg fra andre bestemmelser på trygderettens område. Gjeldende aldersgrenser på 13, 18, 62, 67, og 75 år for de ulike trygdeytelsene er saklig begrunnet i aldersgrense for

barnearbeid, foreldres underholdsplikt, og pensjonsordningen. Det har ikke vært vanlig å benytte aldersgrenser for oppnåelse av mer eller mindre legitime formål på trygderettens område. Grunnen til dette er at en ved å benytte seg av diskrimineringsgrunnlaget alder ved utforming av strengt lovbundne regler, avskjærer en stor og heterogen gruppe dets rettighetsvern.

Disponibilitet overfor arbeidsmarkedet er i dagpengeordningen forsøkt sikret gjennom medlemmets aktivitetsplikt. Dersom departementet frykter at studerende arbeidstakere ikke vil være disponible overfor arbeidsmarkedet, bør en heller søke å oppnå økt disponibilitet gjennom strengere aktivitetsplikt. Alder er en svært unøyaktig måleenhet for disponibilitet overfor arbeidsmarkedet, og rammer skjevt. Jussbuss mener derfor at forslaget om aldersmessig avgrensning strider med den allmenne rettsfølelsen og vil være urettferdig.

Ved vurderingen av grunnlovsmessigheten av forslaget bør departementet også vurdere retten til utdanning, jf. Grunnloven § 109, og retten til støtte fra det offentlige for den som ikke selv kan sørge for sitt livsopphold, jf. Grunnloven § 110.

Merknad til punkt 6.5 - Forslag om å videreføre søknadsplikten og innføre krav om godkjent opplæringsplan:

Jussbuss mener, som vist under pkt. 2, at folketrygdloven § 4-6 bør oppheves. Dersom man oppfyller de strenge vilkårene for å være reell arbeidssøker etter § 4-5, bør det ikke kunne stilles videre krav til hvordan man disponerer den øvrige tiden. Jussbuss ser ingen god grunn til å oppstille tilleggsvilkår, kun fordi man bruker sin ledige tid til å ta opplæring. Det virker tilfeldig og urettferdig. Følgelig bør det, etter vårt syn, heller ikke stilles krav om søkeplikt og godkjent opplæringsplan.

Saken stiller seg annerledes for de dagpengesøkerne som eventuelt får unntak fra vilkårene i § 4-5, slik departementet foreslår i høringsnotatet pkt. 6.6. Departementet viser til viktigheten av grunnskole og videregående opplæring, og foreslår unntak fra kravet om å være reell arbeidssøker, dersom det kan godtgjøres behov for slik opplæring. Om det gis fritak fra hovedvilkåret, av hensyn til viktigheten av opplæringen, synes det naturlig å stille krav om søknadsplikt og godkjent opplæringsplan. Jussbuss er altså enige i at der loven gir en særlig adgang til dagpenger, på tross av at hovedvilkåret i § 4-5 ikke er oppfylt, bør det også være adgang til å stille andre treffende vilkår. Dette argumentet gjør seg imidlertid ikke gjeldende for de dagpengesøkerne som faktisk oppfyller hovedvilkåret, og er reelle arbeidssøkere etter folketrygdloven § 4-5.

Merknad til punkt 6.5.1 – Konsekvenser av brudd på opplæringsplanen:

Generelt vil Jussbuss påpeke viktigheten av at reglene om brudd på opplæringsplan ikke utformes for strengt og absolutt. Det at det kan være mange ulike årsaker til at

planen brytes, gjør det krevende å utforme generelle regler som ikke slår uheldig ut i den konkrete rettsanvendelsen. NAV bør gis en vid skjønnsmargin til å ta hensyn til de konkrete forholdene i saken for å oppnå et rettferdig resultat. Det bør videre gis klare instruksjoner om at skjønnsutøvelsen ikke bør være for streng overfor brukerne. Departementets forslag om at opplæring også skal kunne innvilges uten behovsprøving eller kvalitetssikring, taler ytterligere for at brudd på planen ikke bør ha alvorlige konsekvenser for den enkelte så fremt vedkommende for øvrig oppfyller sine plikter.

Jussbuss er skeptiske til at brudd på opplæringsplanen skal ha betydning for dagpengerettighetene i de tilfeller hvor brukerne for øvrig har oppfylt sine plikter. Vi mener derfor at det ikke bør innføres slike sanksjoner dersom man tilfredsstiller kravet om å være reell arbeidssøker. Det kan som nevnt være ulike årsaker til at man bryter opplæringsplanen. Bortfall av dagpenger i tillegg kan derfor oppleves som ekstra byrdefullt.

Videre stiller vi spørsmålsteget ved hva departementet legger i vilkåret om «rimelig grunn». Vi ønsker å påpeke at slike sanksjoner som det foreslås her fordrer at det gis god veiledning til brukeren om hvilke konsekvenser brudd på opplæringsplanen kan medføre, herunder hva som er å anse som en «rimelig grunn». For at sanksjoner skal gi insentiv til å følge vilkårene, så fordrer det kjennskap til regelverket. Jussbuss blir kontaktet av brukere som har fått tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter folketrygdloven § 4-20 og som føler at de i forkant av bortfallet har fått dårlig veiledning. Vedtak om tidsbegrenset bortfall er svært belastende på økonomien til den arbeidsledige. Det er derfor svært viktig at reglene utformes på en måte som er tilgjengelig for enhver og ikke minst at rettighetsopplysningen er god.

Merknad til punkt 6.6 – Forslag om at dagpengeregelverkets krav om å være reell arbeidssøker videreføres som hovedregel

Vi er enige med departementet om at arbeidsledige med behov for å ta grunnskole og videregående bør gis fritak fra kravet om geografisk mobilitet og plikten til å søke på og akseptere fulltidsarbeid. Dette er, som departementet påpeker, en gruppe med høy arbeidsledighet, og det vil derfor være særlig gunstig å legge til rette for kompetanseøkning. Vi stiller imidlertid spørsmålsteget ved at denne gruppen som departementet omtaler som «prioriterte» kategorier, skal bli møtt med at de har uttømt sine rettigheter mens de har tatt opplæring.

Det er noe selvmotsigende å åpne for lempeligere krav av hensyn til at det er tale om stor ledighet i denne gruppen, men likevel ha regler som gjør at disse uttømmer sin dagpengeperiode uavhengig av om de har skaffet seg arbeid eller ikke innen dagpengeperioden er over. Vi ønsker å bemerke at dette er noe uheldig, ettersom formålet med lempeligere regler for denne gruppen synes å være at man søker å avbøte de utfordringene denne gruppen møter når de skal søke arbeid. Da vil det

være lite formålstjenlig at de kan ha brukt opp sin dagpengeperiode uavhengig av om de har nådd målet om å skaffe seg arbeid eller ikke.

Merknad til punkt 6.7 – Forslag om å innføre et krav om tre måneders innledende arbeidssøkerperiode

Jussbuss er uenige i forslaget om å innføre et krav om tre måneders innledende arbeidssøkerperiode før det kan søkes om opplæring i dagpengeperioden. Såfremt man oppfyller de øvrige vilkårene for å få dagpenger, herunder det å være reell arbeidssøker, bør det ikke ha betydning hvorvidt man tar utdanning ved siden av. Både gjeldende rett og foreslått forskriftsbestemmelse § 4-3d tegner strenge rammer for hvor mange studiepoeng man kan ta, varighet og ikke minst krav til alder. Det å innta en ytterligere begrensning om en karenperiode på tre måneder er derfor uheldig.

Ikke minst er det urimelig med en slik karenperiode når det kan bety at man får hele skolegangen forskjøvet dersom et slikt pålegg kan resultere i at man går glipp av oppstart ved lærestedet. Det bør derfor åpnes opp for at det kan gjøres unntak, særlig i tilfeller hvor lærerstedet har oppstart en gang i året, da disse kan bli hardt rammet av en innledende karenperiode.

Det bør i utgangspunktet være unødvendig med en slik arbeidssøkerperiode når vedkommende uansett er pålagt aktiv jobbsøking. Forslaget kan medføre lediggang i perioder hvor den enkelte kunne ha benyttet tiden til fornuftig kompetanseheving. Slik lediggang er uheldig både for individet og samfunnet som helhet.

Merknad til punkt 6.8 – Forslag til dagpengesats og mulighet for å kombinere dagpenger med støtte fra Lånekassen

Jussbuss er enige med departementet i at ulempene med å innføre en generell redusert dagpengesats er større enn fordelene. Vi er imidlertid uenige i at det bør innføres redusert dagpengesats for arbeidstakere som ønsker å gjennomgå høyere utdanning. Arbeidsinntekt kombinert med studiestøtte er en forutsetning for de fleste studerende arbeidstakere for å få privatøkonomien til å gå rundt. Å karakterisere dagpenger kombinert med studiestøtte, som i all hovedsak består av lån, som «svært gunstig» gir et feilaktig bilde av virkeligheten.

Studentøkonomien er trang og mange er nødt til å kombinere studiestøtten med deltidsjobb ved studiene for å få økonomien til å gå rundt. Skulle man ha arbeidet så mye under studiene at man oppfyller kravet til arbeidsinntekt, er det i seg selv en indikasjon på at det har vært et behov for en ekstra inntektskilde utover studiestøtten. Det å balansere studier med deltidsarbeid kan være krevende, men det er likevel noe mange studenter gjør av hensyn til økonomien. Det kan etter vårt syn også stilles spørsmålstegn ved om gjeldende dagpengesats på 62,4 prosent av

dagpengegrunnlaget er tilstrekkelig inntektssikring for studerende arbeidstakere. Å redusere dagpengesatsen ytterligere vil ramme studerende arbeidstakere hardt, og mange av de problemene som har manifestert seg under Covid-19-pandemien vil gjenta seg. Slik Jussbuss ser det, gjør departementets tungtveiende argumenter mot generell redusert dagpengesats seg like gjeldende også for arbeidstakere som ønsker å gjennomgå høyere utdanning.

Hva gjelder grunnskole og videregående opplæring er det viktig at økonomi ikke blir et hinder for at flere får ta nødvendig opplæring, sett i lys av hvilke utfordringer denne gruppen kommer over i møte med arbeidsmarkedet. Det bør tilrettelegges for at denne gruppen får muligheter til fulle dagpengerettigheter mens de rustes for arbeidsmarkedet.

Merknad til punkt 6.9 – Forslag til krav om redusert studieprogresjon

Jussbuss er uenige i at det bør oppstilles et vilkår om redusert studieprogresjon for rett til å kombinere dagpenger med utdanning. Som redegjort for under punkt 2, er det fullt mulig å ha en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet, selv med ordinær studieprogresjon. Hvorvidt aktiv jobbsøking og utdanning er mulig å kombinere vil variere, og avhenger av en rekke faktorer, blant annet hvordan undervisningen er lagt opp, og den enkeltes arbeidskapasitet. Dermed finnes det fra før regler som ivaretar de hensyn som departementet skisserer.

Forslaget om redusert studieprogresjon vil utgjøre nok en barriere for studerende arbeidstakere som ender opp med å måtte velge mellom å bli vesentlig forsinket i studieløpet, eller å få nødvendig inntektssikring i form av dagpenger. Det fører også til unødvendig lediggang som er uheldig for den enkelte og samfunnet for øvrig. Forslaget slår også sosialt skjevt ut ved at det særlig er de økonomisk ressursvake studerende arbeidstakerne som kan ende opp med å utsette studieløpet, mens de med økonomisk ressurssterke familier eller på annen måte er bedre stilt, kan tåle inntektstapet. Forsinkelser i studieløpet kan også medføre at det kan bli vanskeligere å fullføre studiene. Færre som fullfører studiene vil kunne medføre økt langtidsledighet og dermed også økte velferdsutgifter i fremtiden.

Departementets forslag om redusert progresjon tar heller ikke høyde for svingninger i arbeidsmarkedet og at arbeidsmarkedet er dynamisk. Behovet for økt kompetanse øker stadig, og en statisk regel som ikke gir spillerom er uheldig.

Dersom departementet mener at det ikke er aktuelt å gi arbeidstakere i ordinært studieløp dagpengerettigheter, bør departementet likevel vurdere å åpne opp for at NAV kan gjøre unntak i visse tilfeller, da de tross alt er nærmest til å vurdere søkerens behov samt hvilke utfordringer arbeidsledige opplever i møte med arbeidsmarkedet. Et slikt unntak bør kunne gi handlingsrom til å treffe vedtak som i større grad tar høyde for konjunkturer og arbeidsmarkedets utvikling.

Merknad til punkt 6.10 – Forslag til krav om opplærings varighet

Jussbuss er uenig i at det skal gjelde maksimal varighet på opplæring og kurs. Det virker lite hensiktsmessig å fastsette slike rigide regler, hvor yttergrensene avgjøres av på forhåndfastsatte tall fremfor å vurdere hvilke muligheter man har ved lærestedet og den enkelte søkers behov. Dagpengeperioden bør også ta sikte på å hindre fremtidig ledighet ved å legge til rette for opplæring, særlig tatt i betraktning sammenhengen mellom utdanningsnivå og ledighet.

Vi er uenig i departementets forslag om å sette en makstid på seks til tolv måneder for universitetsstudenter. Den arbeidsledige studenten som ikke omfattes av de snevre unntakene vil stå foran det vanskelige valget mellom å bli økonomisk ruinert eller droppe ut av studier for å sikre seg økonomisk gjennom dagpengeordningen, hvilket er svært uheldig.

Når det kommer til grunnskole og videregående opplæring er vi enig i at opplærings varighet er noe søker og NAV bør fastsette sammen, i relasjon til opplæringsplanen. Det vil gjøre det mulig med individuelle løsninger som tar hensyn til varigheten av opplæringen.

Eventuelle spørsmål kan rettes til Jussbuss på telefon 22 84 29 00 alle hverdager mellom kl. 10.00 og 15.00, eller på e-post til sag@jussbuss.no.

Med vennlig hilsen Jussbuss v/

Erlend Smith Elgesem
Nora Garder Arnkværn
Zahra Mirzai
Cathrine Reinskau
Truls Hampus Holmström
Stig Harlem Harris
Kristine-Petrine Olthuis
Per Silnes Tandberg